

PAX - KONSTNÄRLIGT OMPRÖVAD TRAFIKMAKTORDNING

2017-11-10

Av: Urbio

I samband med massbilismen förändrades våra städer i grunden på bekostnad av utrymmet för fotgängare och cyklister. Snart väntar en ny ordning med självkörande bilar och smarta varutransporter som utan tvivel kommer påverka möjligheterna för olika trafikslag att nyttja stadsrummen. I denna utveckling måste nu stadsplanerare formulera kraven för den nya teknologin utifrån visionerna om morgondagens stadsliv!

Idag har vi en trafikmaktordning i städernas gaturum där motortrafik regerar och där fotgängare och cyklister är satt på undantag. Rättigheterna till de byggda stadsrummen ser olika ut för olika samhällsgrupper, vilket i grunden är en orättvisa ur ett demokratiskt perspektiv. Till detta kan tilläggas folkhälsofrågan, där stillasittande skapar onödigt lidande och stora samhällskostnader. För att fler ska välja att promenera eller cykla måste stadsnäten bli mer sömlöst sammankopplade.

Men steget är inte långt ifrån att vi inom snar framtid kommer se robotiserad och uppkopplad trafik som rör sig runt genom stadsrummen på de gåendes villkor. Transportpoddarna som förflyttar människor är förmodligen designade som små arbetsstationer, mötesrum eller nöjeskammare. Mobilenheterna för frakt av varor och skräp kommer kunna kombinera dessa för att aldrig gå tomma. De här autonoma mobilitetstjänsterna kommer också kommunicera med varandra och se till att seriekoppla sig likt molekyler för att kunna gå i synkroniserade kolonner och på så sätt spara plats i gaturummen. Ytan för parkerade bilar kan dras ned till ett minimum. Allt detta sammantaget ger nya möjligheter för stadslivet.

PAX – Pedestrian Art crossing här i form av labyrintinspirerade björkstamsmönster på gatorna i Björkhagen, södra Stockholm.

Tidigare har korsningspunkter mellan trafikslagen varit en källa till friktion, men med de nya autonomiserade fordonen kommer det finnas möjligheter att programmera dessa med beteenden som ger förutsättningar för *shared space* – på riktigt. Istället för ordet "övergångsställe" borde det hellre heta "fordonspassageplatser", för att signalera att det är motorfordonet som är undantaget. Ett exempel på detta är idéförslaget *PAX – Pedestrian Art crossing*. PAX är fordonspassageplatser där zebraränderna byts ut mot platsspecifik grafik och där de självkörande bilarna automatiskt övergår i gångfartsbeteende.

Med PAX manifesteras en vilja att både mäkla fred mellan trafikslagen och poängtera staden som gävlig mötesplats. PAX bidrar samtidigt till en mer fantasifull stadsmiljö genom sin upplevelsealstrande grafik som skapar berättelser och identitet kring platser, stråk som kan genomsyra hela stadsdelar. PAX:arna kan ge uttryck för lokal "mikrohistoria", som förankrar platsen i tid och rum. Varför inte låta utformningen av dessa fordonspassageplatser komma ur processer där medborgare, konstnärer och grafiska formgivare samarbetar med kommunen för att hitta platsspecifika uttryck?

Teslas grundare Elon Musk förutspår att manuell körning inom snar framtid kommer förbjudas på grund av riskerna med den "mänskliga faktorn". Tidsfönstret att ändra trafikmaktordningen och ge rättmätig yta av gaturummet till fotgängarna och cyklisterna är nu. Görs inte detta cementeras den gamla massbilismens slentrianmässiga utformning av gatans grammatik. Stadsplanerare, arkitekter och landskapsarkitekter måste formulera vilka slags gaturum som bör eftersträvas, så att dagens teknikutvecklare får med sig dessa parameter in i utformningen av morgondagens mobilitetslösningar. Se URBIOs idéförslag *Pedestrian Art crossings, PAX*, som ett sådant medskick!